

Božidar Ogrinc

Rojen 1971 v Ljubljani, Srednjo pedagoško šolo v Ljubljani je končal leta 1990, na Teološki fakulteti v Ljubljani je diplomiral leta 1996, magistriral pa leta 2002. Leta 1997 je bil posvečen v duhovnika. Doktoriral je na isti fakulteti 3.12.2008 s tezo z naslovom **Poetičnost religije in njena sprevrženost v nasilje**, ki jo je napisal pod mentorstvom prof. dr. Draga K. Ocvirka. Trenutno deluje kot župnik župnije Rakek.

Doktorska disertacija se zoperstavlja splošnemu prepričanju, ki bistvo religije postavlja na njen prozni pol doktrine in institucije in izpostavlja poetično razsežnost religijskega verovanja. V teku disertacije je religija prikazana prvenstveno kot zgodba, ki jo sebi in drugim pripovedujemo in v obredih odigravamo, da bi osmislili življenje.

V prvem delu je ovržena sekularizacijska teza, po kateri religija v sodobni družbi izgublja svoj pomen. Napovedi razsvetljenskih intelektualcev, da bodo njihovi potomci priče nove dobe, ko bo človeštvo preraslo vero v nadnaravno, se niso uresničile. Empirični podatki kažejo, da religije niso pokopali ne znanost, ne ateistični režimi, ne sodobni verski pluralizem. Religija spremlja tudi postmodernega človeka in njena vitalnost je ponekod močnejša kot kdaj prej v zgodovini. Religija je stalnica vsake družbe, spreminjajo pa se njena intenziteta in oblike javljanja. Sekularizacija se nikoli ne izteče v konec religije, ampak v obrat k intenzivnejšemu verskemu izražanju.

Razlog trdoživosti religijskega verovanja ter njegova geneza sta predstavljena z Greeleyevo sekularno teorijo religije v drugem delu disertacije. Religija je rezultat človekove zavesti o minljivosti ter upanja, da s smrtjo vendarle ni vsega konec. Religija se poraja in obnavlja prek doživetij lastne končnosti in omejenosti, ki prehajajo v upanje porajajoča doživetja, da je onkraj našega sveta še nekaj oziroma nekdo. Vsi religijski simboli so obenem tudi zgodbe, s katerimi delimo svoja upanje porajajoča doživetja. Skozi pripovedovanje zgodb se formira religijsko občestvo, ki te zgodbe uprizarja in odigrava v ritualih. Gre za linearni prikaz sicer ciklične religijske geneze, pri čemer je zadnja stopnja hkrati prva oziroma so vse stopnje med seboj neločljivo povezane in prepletene.

Zgodba oziroma podoba o Bogu kot osrednjem religijskem simbolu je za religijo odločilnega pomena. Različne podobe Boga botru-

jejo nastanku različnih doktrin, etičnih pravil, cerkvenih struktur in pogojujejo različna družbena stališča in odnose. Ljudje z milejšo podobo Boga so tolerantnejši do moralnih, političnih in družbenih vprašanj kot ljudje s podobo strogega Boga. Pred religijskim nasiljem se zavarujemo z odpovedjo vsakršnim absolutizacijam in predstavam, ki prikazujejo Boga kot zatiralca, nasilneža in maščevalca.

V tretjem delu poetičnost religije potrjuje religijsko spreobrnjenje. Prozna dimenzija religije nima potrebne moči za sprožitev spreobrnjenjskega procesa, saj do njega le redko prihaja zaradi resničnosti doktrine. Pri spreobrnjenju igrajo glavno vlogo prijateljske povezave, ki – kot povod najmočnejšim upanje porajajočim doživetjem – dajejo religiji privlačnost in verodostojnost. Z zakonitostmi, ki veljajo za spreobrnjenje na osnovi družbene povezanosti, je utemeljena tudi rast krščanstva v prvih stoletjih.

Miran Sajovic SDB

Rojen 1970 v Celju. Srednjo versko šolo je uspešno zaključil v Želimljem leta 1989, kjer je po služenju vojaškega roka nadaljeval z vzgojno prakso. Iz teologije je diplomiral leta 1998 na Teološki fakulteti Papeške salezijanske univerze v Rimu. Na oddelku za klasično filologijo Filozofske fakultete Univerze v Ljubljani je leta 2004 diplomiral iz latinščine in leta 2006 iz grščine. Doktoriral je 16.12.2008 na Fakulteti za krščansko in klasično književnost Papeške salezijanske univerze v Rimu s tezo, napisano v latinskem jeziku, z naslovom **Catechesis et oratoria in commentario s. Augustini ad Primam epistulam Ioannis** (Kateheza in govorništvo v Avguštinovem Komentarju Prvega Janezovega pisma) in prevodom istega Komentarja v slovenski jezik, napisano pod mentorstvom dr. Biagia Amata SDB in somentorstvom dr. Mirana Špeliča OFM. Trenutno je tajnik Fakultete za krščansko in klasično književnost Papeške salezijanske univerze v Rimu.

Huius thesis argumenta sunt duo: doctrina catechetica arsque oratoria, quae inveniuntur in decem tractatibus ad Primam epistulam Ioannis, quam s. Augustinus inter annos 406 – 410 coram populo perlegit et omnia, quae de caritate sensisset, exposuit.

Investigationis finis unus est: ostendere s. Augustinum in his decem tractatibus simul catechetam et oratorem sacrum.

Quaestionis status: antequam nostram investigationem iniremus, cognoscere voluimus, quid de eodem argumento alii docti viri scripsissent. Varios commentarios perscrutatus sum, praesertim eos, qui s. Augustini decem Tractatus ad Primam Ioannis illustraverunt, sed fere nihil inveni, quod simul catechesim et artem dicendi respiceret.

Methodus: Postquam decem Tractatos diligentius perlegissemus et versionem Slovenam fecissemus, primum locos, qui spectant catechesim, selegimus et per argumenta potiora dividimus, deinde analysim elementorum rhetoricorum fecimus; quod ad nostrum propositum perficiendum summopere profuit.

Rerum ordo: Mea dissertatio tribus capitibus constat, quorum in primo s. Augustinus catecheta, in altero rhetor et orator ostenditur. Tertium caput in duas partes dividitur, quarum prima argumenta de rebus catechesim spectantibus, quae in tractatibus perscrutatis inveniuntur, altera de arte oratoria, quae in Prooemio duobusque tractatibus, id est I et VII invenitur, exponit. In appendice versio Slovena Tractatum sequitur.

Nonnullae considerationes, quae ex investigatione mea oriuntur:

- Prima consideratio: s. Augustini catechesis non est scientia arida, sed conversatio familiaris, in qua inveniuntur verba effervescentia, permultas iterationes, sententiae breves et multa exempla e vita cotidiana deprompta.
- Altera consideratio: doctrina catechetica, quae in his decem Tractatibus invenitur, non solum altius perscrutat Symbolum (catechesis dogmatica), sed etiam praesertimque modum vivendi (catechesis moralis).
- Tertia consideratio: s. Augustinus in munere episcopali exercendo artem dicendi, qua a grammatico rhetoreque imbutus est, potissimum usus est.
- Quarta consideratio: s. Augustinus, ut optimi oratoris est, varia genera dicendi et uti et mutare cognovit.
- Extrema consideratio: compositio tractatum s. Augustini simplex est. Tractatus quisque enim dividi potest tribus potissimum rationibus, quae sunt: exordium, expositio et peroratio.

Štefanija Krajnc-Vrečko

Rojena 1957 na Zavrhu v Slovenskih Goricah. Po končani II. gimnaziji v Mariboru je diplomirala na Pedagoški akademiji v Mariboru leta 1980 in leta 1998 na Pedagoški fakulteti v Mariboru, obe stopnji na predmetni skupini slovenski in nemški jezik s književnostjo. Na Teološki fakulteti Univerze v Ljubljani je leta 2003 magistrirala s temo *Govorica kot pot v duhovni svet Jožeta Rajhmana*. Na isti fakulteti je 29.12.2008 doktorirala s tezo z naslovom **Bog in človek v teološki misli Jožeta Rajhmana: ovrednotenje avtorjevega prispevka k slovenski teološki antropologiji**, in to pod mentorstvom doc. dr. Avgušтина Laha in somentorstvom prof. dr. Janeza Juhanta.

Fanika Krajnc-Vrečko je vodja Teološke knjižnice Maribor, je habilitirana bibliotekarka.

Disertacija predstavlja prof. dr. Jožeta Rajhmana (1924-1998), duhovnika mariborske nadškofije, ki se je ukvarjal z raziskovanjem slovenske protestantske misli 16. stoletja in življenja ter dela Primoža Trubarja. Je tudi avtor številnih razprav s področja pastoralne teologije, duhovne teologije, teološke antropologije, ekleziologije in ekumenizma. Cilj in smoter Rajhmanovega dela, kakršen je prepoznaven iz njegovih teoloških razprav, je bil človek, preko katerega je iskal pot k Bogu. V vseh njegovih delih je mogoče najti osnovno vodilo, ki se izraža v paraleli človek - Bog. Zato je avtorica zastavila hipotezo, da bi v Rajhmanovi teološki misli mogli najti dovolj prvin, ob katerih bi avtorja uvrstili med teologe, ki so dali svoj prispevek k pokoncilski teološki antropologiji na Slovenskem.

Namen raziskave je torej bil, pokazati Jožeta Rajhmana kot izrazitega teologa, ki ni izdelal sistematičnega teološkega sistema, vendar je mogoče njegove duhovno-teološke spise združiti pod imenovalec človeka, saj je s svojo duhovnostjo močno poudarjal človekovo bivanjsko razsežnost, ki se kaže v odvisnosti, nemoči, občestvenosti in človekovi etični odgovornosti, kar so elementi teološke antropologije. Raziskava je pokazala, da je Jože Rajhman svojevrstna podoba slovenskega pokoncilskega teologa, ki je s svojim razumevanjem človeka v okolju Božjega nakazoval izviren odnos med Bogom in človekom. Rasel in živel je iz II. vatikanskega koncila, zgledoval se je po evropskih teologih, kot so M. Eckhart, Teilhard de Chardin, med sodobniki K. Rahner, H. Küng, R. Guardini in prva generacija slovenskih pokoncilskih teologov. Izšel je iz 'šole' slovenskih teologov in mislecev, ki so že naznanjali koncil, to sta bila filozofa J. Janžekovič in A. Trstenjak,

biblicista J. Aleksič in S. Cajnkar ter ekleziolog in ekumenist F. Grivec. Sam pa je imel velik vpliv na mlajše teologe, ki so povzemali njegovo teološko misel tudi v primeru, ko so polemizirali z njim. S primerjavo delovanja druge pokoncilске generacije slovenskih teologov z Rajhmanovo antropologijo je raziskava pokazala, da je ta generacija črpala tudi iz Rajhmanove antropološke misli. Raziskava prikazuje razmere, v katerih je Rajhman delal in živel, in iz tega izhaja njegovo razumevanje človeka kot svobodnega, po Božji podobi ustvarjenega bitja, ki se zaveda svoje soodgovornosti za stvarstvo. V odnosu Bog – človek Rajhmanu Bog ostaja skrivnostni, usmiljeni, vsemogočni. Njegovo območje je območje človeškega, sklanja se k človeku in človek more k njemu po molitvi in služenju sočloveku. Rajhmanov človek kot vrh in središče Božjega stvarstva je telesno in duhovno bitje, kot simbolno bitje je pogojen z govorico, zaveda se svoje grešnosti in Bog kljub njegovi nepopolnosti, grešnosti, pomanjkljivosti prebiva v človeku. Človek se sprejema kot grešnika in takšnega ga sprejema tudi Bog. Možnost Božjega območja je v območju človeka, ki ga srečaš na svoji poti, ki ti je poslan kot tvoj bližnji, kot mož, kot žena ali revež in ubogi. Prijateljstvo z Bogom človeku pomeni pot iskanja in upanja, saj ga vodi želja po končnem in neskončnem. Resničnost upanja je resničnost božjega bivanja, ki končno pomeni transcendenco in nosi v sebi nadih smrti. Poslednje upanje daje možnost tudi tistim, ki so oddaljeni, izgubljeni, ponižani, razžaljeni, trpeči, zapostavljeni. V ozadju vsega Rajhmanovega delovanja so temeljni teološki razmisleki o globini človekovega doživljanja Božje bližine v nenehnem podarjanju človekove grešnosti, ko vzklika: Jezus, ubogi smo! Tako raziskava osvetljuje Rajhmanovo življenje in delo, ki predstavlja bistvene poteze krščanske antropologije, torej tisto, kar je v ozadju vsega Rajhmanovega mišljenja, čutenja in duhovniškega ter javnega delovanja, odnos med Bogom in človekom.

Če je v slovenskem teološkem svetu bila Rajhmanova duhovna teologija premalo poznana, je bila njegova družbeno etična teologija napačno razumljena. Ostalo pa je njegovo raziskovanje in razumevanje protestantizma, ki je doživelo v akademski sferi velik odmev in s katerim si je ustvaril nenadomestljivi lik. Toda ti literarno-zgodovinski in kulturniški krogi ne poznajo teološko-duhovnega lika Jožeta Rajhmana, njegove dodelane teološke antropologije, ki je ni nikoli sistematično predstavil. Pričujoča teza je prvi poizkus sistematične predstavitve njegove teologije in želi prerasti intelektualno nevredne polemike, ki so spremljale Rajhmanovo ime še za časa njegovega življenja.